

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
 Pe o jum. de an 12 „
 Pe trei luni . . . 6 „
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40 lei.
 Pe o jum. de an 20 „

TELEFON Nr. 266.

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA
 ȘI ADMINISTRATIA
 Targul Inului Nr. 30

INSERATILE
 se primesc la admini-
 trație. Prețul după tarifi
 și învoială.

Manuscrisele nu se în-
 napoiesc.

Duliskovits.

Numele din fruntea acestui articol cuprinde în sine cel mai nou sistem de „luptă”, care s'a inaugurat în contra noastră.

Ședințele de Joi și Vineri ale camerei ungare, în cari contele Tisza, prim-ministrul țării ungu-rești, a făcut o încercare neisbutită ca să compromită în fața cercu- rilor politice ale monarhiei și ale triplei alianțe pe unul dintre cei mai patrioți și devotați fruntași ai noștri, ne deschid o perspectivă înfricoșată. Ele ne arată, de ce arme detestabile sunt capabili să se folosească acei factori politici maghiari, cari pe față se laudă cu bunăvoința cea mai largă față de popoarele nemaghiare ale țării, pentru ca în ascuns să unească cu atât mai mult în contra acestora, căutând să le distrugă și să le compromită în lăuntru și în afară de granițele țării.

Este aceasta o apucătură atât de detestabilă, încât n'avem cu-viște îndejuns pentru a protesta în contra acestui nou și păcătos sistem de luptă, a cărui merit trist de-al fi inaugurat, revine — ce ironie! — tocmai acelui bărbat de stat al Ungariei, care ne-a făcut un moment să credem în bunăvoința și sinceritatea sa politică.

În mijlocul indignării, care ne-a cuprins sufletele, avem însă satisfacția, că îndată după primirea știrii despre cele întâmplate în camera ungară, deputații noștri afla-tori în Sătmar au redigat un energic protest, care pune în ade-vărata ei lumină încercarea faim- oasă de compromitere a prim-ministrului Tisza și că presa cin- stită a Monarhiei a ținut deaseme- nea să protesteze în cel mai hotărât mod în contra sistemului de luptă inaugurat în ședințele de Joi și Vineri ale camerei.

Pentru astăzi ne restrângem a publica la locul acesta declarația d-lor deputați Dr. Mihali și Dr. Ștefan C. Pop, pe care am primit-o cu poșta de azi, și unele voci de presă, cari condamnă eșirea pătimase a contelui Tisza în contra deputatului Dr. A. Vaida.

Declarație.

Pe timpul discuției parlamentare a tratativilor dintre contele Ștefan Tisza și comitetul executiv al parti- dului național român din Ungaria și Transilvania, deputatul dietal Dr. Alexandru Vaida-Voevod în confe- rența clubului a destăinuit cum a fost împrejmuit de agentul provoca- tor Duliskovits în urma manoperei guvernului. L-am rugat să renunțe la desvălirea în publicitate a acestor machinațiuni detestabile, deoarece nu voiam să se tulbure discuțiile din chestiune, mai ales că atât comisiu- nea de zece, cât și ministrul preșe- dinte contele Ștefan Tisza s'au obli- gat la desăvârșită loialitate. Amicul și colegul nostru d-lr. Dr. Alexandru Vaida-Voevod s'a conformat dorinței noastre, deși era adânc indignat, că tocmai sub masca unui popor de aceeași suferință s'a făcut încerca- rea de a compromite sentimentele sale bine cunoscute de credință față de monarhie.

Revoltați și adânc mâhniți am aflat despre ieșirea incalificabilă a ministrului-președinte contele Ștefan Tisza și consternați vedem, că pe baze atât de subrede susține o acu- ză atât de gravă în loc să răspundă

loialității noastre cu aceeași loialitate. Ca bărbat de stat cu mare răspun- dere avea datorința să dea deplină satisfacție celui acuzat pe nedreptul. Ațiutudinea ministrului-președinte contele Ștefan Tisza face impresia, că ține cu orice preț să ne prezinte ca rusofili. Probabil ar dori, că dacă arde casa lui, să ardă și a noastră. Dar deputatul Dr. Alexandru Vaida-Voevod a exprimat în discursul său vederile partidului nostru și ale in- tregului neam românesc și dela a- ceastă politică nici de hatârul con- telui Șt. Tisza nu ne vom abate. Noi ne identificăm cu amicul și colegul nostru Dr. Alexandru Vaida și re- gretăm adânc că evenimentele grele ne țin departe și nu am putut să- ri momentan în ajutorul lui.

Sătmar, 25 Aprilie.

Dr. Teodor Mihali,
 Dr. Ștefan C. Pop,
 deputați în camera ungară.

* „Reichspost” din 25 April 1914.

»Ministrul președinte, contele Ște- fan Tisza, și-a adus astăzi dovada la declarația sa de ieri restită în ședința publică, dovada că între dep. român Dr. Vaida și între agentul panslavist Gerovsky, precum și între prietini fra- țior Gerovsky ar exista „legături in- time”. Dacă ajunge un ministru preșe- dinte ungar atât de departe, ca să sus- țină o astfel de acuza, în public, și să o arunce în fața unui deputat, cunos- cut până acum ca un parlamentar foarte loial și patriot, trebuie să fie acuzatorul în posesia unui foarte important ma- terial documentar.

Puteam să ne așteptăm deci ca contele Tisza să vină cu dovezi, cari să adeverească până la evidență, că dep. Dr. Vaida are legături intime cu fra- țior Gerovsky, că schimbă întimități cu dan- șii, că le scrie scrisori compromițătoare sau alte lucruri de categoria aceasta.

Contele Tisza n-a adus în ședința de astăzi a parlamentului astfel de dovezi, ci a avut numai și numai o — cartă de vizită, trimisă deputatului Dr. Vaida de Dr. Roman Gerovsky, și următorul cuprins: »Dr. Roman Gerovsky recom- andă pe candidatul de avocat Ernest Duliskovics, ca pe un rus ungar brav și absolut vrednic de încredere».

Asta-i totul. O carte de vizită a- dresată d-lui Dr. Vaida să dovedească o „legătură intimă”. Ca și când Stan sau Bran (în original Greti și Pieti), anarhiști ruși, apași parizieni și mân- cători de oameni, ar putea trimite d-lui ministru președ., contelui Tisza, recom- andări în favorul unui „rus ungar demn de încredere», și din faptul acesta s-ar putea trage concluzia, după logica ministrului-președinte ungar — nu că d-l contele Ștefan Tisza va arunca cartă de vizită în coșul de hârtie, ci că con- tele Tisza ar avea „legături intime» cu Stan și Bran, anarhiștii ruși, apași pa- riziani și mănăcări de oameni!

Ca să dovedească, că „legăturile intime» susținute de Dr. Vaida și agen- ții panslavisti există de fapt, ar fi tre- buit să poată adevări ministrul preș. ungar că Dr. Vaida s-a folosit de aceas- tă carte de vizită astfel, ca să corăp- undă acestor „legături intime». Lu- crul acesta nici nu l'a încercat! Nu poți să nu-l arunci învinuirea Dlui mi- nistru cu umbra foarte ușurată cu onoarea polițienilor ungari. Poate că e o chestie de temperament nenorocit (töbel), dar e totodată o nesocotință poli- țică bádară (grobe politische Un- klugheit) și nu-ți poți ascunde surprin- derea că contele Șt. Tisza a fost capabil de o astfel de nesocotință. Când i-a fost înmanat cartea de vizită, care dovedește numai atât, că a fost scrisă de un agent rus Dlui dr. Vaida, ar fi trebuit să cerceteze ministrul președine- te, înainte de ce ar fi tras vreoa concluzie, ce fel de părere poate să evoa- ce trecutul politic al Dlui dr. Vaida, și contele Șt. Tisza ar fi găsit atunci, că dr. Vaida a ajuns, nu-l vorbă, în opozi- țile cu tendințele dușmănoase dinastiei și imperiului ale sovietismului maghiar, dar că n'a putut nici o singură dată să cadă vre-o umbră asupra patriotismu- lui și credinței sale față de dinastie. Dimpotrivă, istoria parlamentului un-

gar ne arată scene, în cari a fost Dr. Vaida cu credința sa entuziastă față de dinastie o victimă a celui mai bru- tal terorism și totuși nu și-a părăsit credința față de împărat și țară.

Nu este pentru dușmanii Ungariei și ai monarhiei o privilegiu mai măreață, decât faptul, că deja chiar și acest cel mai loial și credincios român, care și-a arătat de atâtea ori credința și patrio- tismul, este bănuț și suspiciunat în fața lumii. Contele Tisza a oferit astfel du- șmanilor monarhiei, cari așteaptă în as- cunșuri, un triumf, la care aceștia nici prin vis nu s-ar fi așteptat. Aten- tatul criminal din Dobrița, care a costat sânge și vieți de om, a fost ticlul evident astfel, ca să lase să apară Ro- mânii din Ungaria ca autori ai atenta- tului și ca astfel să se facă și mai a- dâncă prăpastia dintre unguri și rom- âni. Tot astfel a plecat și acest aten- tat, evident, dela niște agenți, cari au stat în serviciul panslavismului și al dușmanilor monarhiei. Ceea ce nu le-a succes acestor elemente cu crima lor scârboasă, să le roușesească acum cu a- jutorul contelui Tisza, mulțumită unei cărți de vizită!

Ministrul-președinte ungar a dat dovadă aici despre o nelindemănare tac- tică (Un geschicklichkeit), care ar putea să aibă cele mai rele urmări pentru monarhie, dacă nu s-ar ridica caracte- rul E-rului Vaida și a celorlalți prietini politici ai săi peste toate bănuiele a- cestuia. Ura specială însă cu care a lu- crat contele Tisza în afacerea aceasta se pare că are un motiv deosebit. Dep. Dr. Vaida și-a câștigat în urma activi- tății sale politice multă încredere și stimă (Vertrauen und Hochachtung) și afară de Ungaria. Să fi avut de scop atacul acesta al contelui Tisza s-o desrădăcineze, lipsindu-l astfel de în- crederea acestuia? Ori cum ar sta lu- crurile, ceace a săvârșit contele Tisza n-a fost nici politicește, nici din punctu- de vedere al cavalierismului corect. Dacă se pot bucura agenții lui Gerovsky de serviciile deosebite, atunci se pot bucura de serviciile acestora, oferite lor, în urma pașilor nenorociți, din partea ministrului-președ. ungar.

»Budapester Tagblatt” 25 Aprilie.

„Tisza ne-a desvâlit ieri în mod absolut inconștient: cum se lucră și la noi, că și la noi, ca și în Rusia, se pun curse politice, că nu se știeș de nici un mijloc, pentru a nimici bărbății, a căror activitate serioasă pentru po- porele lor este privită numai cu ochii tulburați de ura de partid.

Regretăm neșus de mult, că con- tele Tisza a dat prin atacul său neșre- cuetat din nou prilej Europei culte, să privească după culisele politice ale Ungariei, mulțumită cărora numai zi- lele trecute Milan Hodza a fost osân- dit la pierderea drepturilor sale poli- tice pe timp de doi ani, fiindcă alege- rile sunt în ajuns, iar acum a fost a- atacat Alexandru Vaida, însă fără succes.

Poporul maghiar trebuie însă să-și pună întrebarea: Se potrivește aceste căi cu caracterul deschis și drept al Maghiarului? Și poate poporul maghiar să suferă o astfel de dejosire a caracte- rului său? Noi, cari cunoaștem popu- rul maghiar, regretăm, că această nouă afacere i-a întunecat numai caracterul, nu însă și caracterul politice sale, care și deatfel, ca ori-ce politică, se bucură de prea puțin caracter».

»Világ” 26 Aprilie.

»Atacul prim-ministrului a pro- dus mare senzație în cercurile politice. După cunoscutele tratative de pace nu se obișnuiește ca pentru un lucru atât de nelindemnat și eventual înșelător să se ridice astfel de atacuri grave, și cu deosebire nu atunci, când și du- pă eguarea tratativilor s'a ameliorat contrastul acut între guvern și parti- dul național român. Și tocmai dep. Vaida a fost acela, care a atacat cu prilejul debaterii chestiunii naționali- tăților în camera ungară opoziția și a apreat cu recunoștință meritele lui Tisza în ce privește nuzuințele sale de- a rezolvi chestia de naționalități. Este prin urmare firesc, ca să se caute cau- zele și motivele adevărate ale acestui atac, căci e mai mult ca obișnuit în politica maghiară, că prim-ministrul să-și acvireze scrisori, cari nu-l sunt adresate lui, că violează secretul epis- tolar și că se luptă cu mijloace caracte- ristice cabinetului »negru».

»Világ” e de părere, că motivul, care l-a îndemnat pe Tisza să atace pe Vaida, este că acesta a contracarat nuzuința lui Tisza de-a reduce impor-

tanța acțiunii rusele a partidului in- depentist, căci, după cum a zis Vaida, această acțiune ar putea înfuița și sufletul poporului român.

Deschiderea sinodului arhidiecezan.

Vorbirea de deschidere
 a înaltpreașfințitului Domn Arhiepiscop și Mitropolit IOAN MEȚIANU.

Cristos a înviat!
 Domnilor deputați!

Simțesc mare bucurie Domnilor, că prevedința divină, și la vârsta mea înaintată, mi-a rezervat fericirea, de a vă vedea și astădată, întruniți în jurul meu, în acest sinod arhidiecezan, pentru continuarea lucrărilor la desvol- țarea și întărirea așezămintelor noastre bisericesti, spre mărireai lui Dumnezeu și spre folosul sufletesc și trupeș al cle- rului și poporului nostru, biserica cea vie a Domnului; deci salutându-vă cordi- al, vă implor de la ceruri, încă mulți ani de conlucrare rodnică în via Dom- nului.

Precum se știe, Domnilor, bise- rica noastră națională are marea și sublima misiune de a ne conduce pre noi credincioșii ei, la ajungerea posibi- lului bine temporal și a fericirii cei vecinice, scopul suprem al oamenilor, iar aceasta prin legea, limba și datinile strămoșești.

La apropierea cât mai mult de acel scop suprem, se cere însă tot mai mare întărire a credincioșilor noștri în sfânta credință în Dumnezeu, în timpul de acum greu amenințată de felurite porniri contrare; iar de altă parte cât mai multă lumină și cultură religioasă-morală, pentru a ne apropia tot mai mult de perfecțiune sau desăvârșire, după zisa sfintei evanghelii: »Fiți des- săvârșiți precum este și tatăl vostru cel din ceruri».

Pentru întărirea credincioșilor noș- tri, tot mai mult în acea sfântă cre- dință, și pentru alipirea lor, tot mai tare de biserică străbună, eu, pe lângă repețite sfaturi arhieriești, adresate cle- rului și poporului nostru, la anumite ocaziuni am mai organizat și am mai angajat și conferințele preoțești, la acele lucrări salutare.

Ingrijirea aceasta a mea, nu s'a mărginit numai la hotările arhidiecezei noastre, ci ea s'a extins și peste Ocean în America, la cel peste o sută de mii poporeni ai noștri, înstreinați acolo, pentru ameliorarea existenței lor.

Pentru ca și acel poporenii ai noș- tri, și acolo în străinătate, să se bu- cure de scutul și binecuvântările bis- ericeii noastre, și să nu rămânească în noianul cel mare al popoarelor de acolo, în conștelegere cu consistorul nostru, succesive și pe rând, am trimis acolo până acum opt preoți, pentru păstori- rea lor, dar după ce, mai ales din ne- arondarea parohiilor de acolo, se ivise serioase neînțelegeri, nu numai între unii preoți, dar și între unii poporeni ai noștri de acolo: în toamna trecută am trimis și un comisar consistorial, în persoana parohului nostru Constan- tin Proca din Râșnov, cu însărcinarea de a regula toate divergențele, de a aronda toate parohiile, și a le organiza după Statutul nostru organic.

Pe lângă acestea, eu, atât prin emisul consistorial, cât și printr-o pa- storală arhieriească, am sfătuit, pârî- tește, pe ai noștri de acolo, a ținea cu tărie la biserică străbună; a ținea strânsă legătură și cu bisericile și școlile lor de acasă; a ținea strânsă legătură cu rudeniile și prietiniile de acasă; a nu se stabili acolo pe toată viață lor, pentru a nu se perde în nolanul strei- nilor; ci după ce își vor aduna ceva capital, să se reîntoarcă iarăși între ai

lor, la vatra părintească. Iar celor că- sătoriiți și cu copii le-am recomandat a-și crește copii în legea și limba stră- bună, prin preoții lor.

Deși toate acestea au făcut mare bucurie celor de acolo, iar comisarul a îndeplinit, conștient, toate însărcină- rile, se prevede totuși că ele numai așa vor da roadele dorite, dacă vom mai avea acolo și un organ mai supe- rior de control, cu a cărui instituire se ocupă și consistorul, mai ales după ce și înaltul nostru guvern a cerut aceasta, printr'un nroscrip, mai nou, al său.

După acestea, având în vedere în- fiița cea mare a școlilor confesionale la creșterea și întărirea tineretului nostru de astăzi și a poporului nostru de mâne, în sfânta credință și în con- servarea limbii și a datinilor străbune, dimpreună cu consistorul am stăruit din toate banii trebuncoși, și în con- sistoriul nostru de astăzi și în anul trecut, la înființarea, completarea și susținerea institutelor noastre de învățământ, de sus până jos, spre a corespunde sco- pului.

Astfel în anul trecut s-a inițiat zidirea seminarului arhidiecezan, acum aproape terminat. Mai lipsindu-ne însă o parte din banii trebuncoși, am apel- at și de astădată la binevoitorul sprî- jin al clerului și poporului nostru, în urma cărui apel, mai ales onorata no- astră preoțime s-a distins cu însemnate oferte, sfără numai de câțiva nepăș- tori din protopopiatul Agnizei.

Paralel cu aceasta, s-a stăruit și la înmulțirea școlilor noastre populare la completarea și asigurarea salariilor învățătoresți conform legii; s-au procurat și s-au pregătit documentele nece- sare la obținerea întregirii dela stat, pentru parohiile, cari nu pot completa celea dela sine.

Rezultatul acestor stăruințe a fost, precum veți binevoi a vedea și din raportul consistorului, că din 307 în- vâțători confesionali, câți avem de pre- sînte, până acuma la 545 dintre aceia s-au întregit salariile dela stat: mai stăm însă, cu înaltul Minister, în pertrac- tare de întregire încă pentru alți 143 învățători.

Ca un asemenea rezultat îmbucu- rător, mai amintesc și aceea, că fiind vechiul nostru edificiu al gimnazului inferior din Brad, tare deteriorat și necorăspunzător, în luna trecută s'a inițiat zidirea unui nou edificiu gimna- zial corăspunzător și pentru completarea celui gimnaz la opt clase.

În fața acestor rezultate îmbucu- rătoare avem și stări întristătoare, pen- trucă în 161 parohii mai mici, nu avem școli confesionale, ci numai de stat ori comunale, iar în alle 83 asemenea pa- rohii, nu avem nici un fel de școală; va trebui deci să facem tot posibilul, pen- tru a înființa și în acele parohii școli confesionale după putință.

Deși în urma cunoscutelor conce- siuni îmbucurătoare, făcute de înaltul guvern, sperăm a delătura, în mare parte, și scăderile arătate, totuși pen- tru a putea face aceasta, avem neapă- rata lipsă și de binevoitorul sprîjin al D-Voastră.

Chiar și numai din acestea văzând Domnilor, că mai este încă foarte mult de lucrat, până să ne apropiem măcar de ajungerea scopului suprem, și că la continuarea acelor lucrări trebuie să apelăm la concursul tuturor alor noș- tri, și cu deosebire la acela al D-Voa- stră, ca reprezentanți ai clerului și po- porului nostru, vă rugăm a ne oferi

acel concurs, în măsură tot mai mare, și afară de acest sinod, mai întrevinând și stărînd și D-Voastră la clerul și poporul nostru din jurul D-Voastră, să țină cu toată tăria, nu numai la biserica străbună, dar și la fca ei școala confesională, și să aducă toate jertfele posibile la sprijirea acestor sfînte așezăminte.

Spuneți și D-Voastră Domnilor, tuturor alor noștri, că cele două așezăminte sfînte ne sunt cea mai scumpă moștenire, lăsată nouă de fericii noștri străbuni, moștenire prin care ni-am păstrat, în tot trecutul nostru viforos, precum ne vom păstra, și în viitor, cele mai prețioase tezaure, legea, limba și datinile strămoșești, apoi mai angajați și mai luați întru ajutor la aceste lucrări salutare și pe frunții din jurul D-Voastră, ba chiar și pe soțiile D-Voastră, cum fac aceasta cu frumos succes, și soțiile frunților altor confesiuni. Căci numai așa va veți putea implini mai cu mult succes, marea datoriță către Dumnezeu, popor și patriamam, și veți avea și binecuvîntarea lui Dumnezeu și a oamenilor.

La cari toate mai implorăm și din acest loc, darul și ajutorul cel puternic al lui Dumnezeu, declar sesiunea sinodului nostru arhiepiscopesc ordinar pe anul 1914 de deschisă.

Ședința primă.

Săbîtu, în 26 Aprilie n. 1914.

Aastă, Duminecă, în 13/26 Aprilie s'a deschis în Sibiu sesiunea ordinară a sinodului arhiepiscopesc. S'a celebrat în fața sfîntei liturgie, la orele 9 dimineața, în catedrală, prin Exelența Sa, Înalt preasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Meșianu*, asistat de Președintele Sa Protosinodal Dr. E. R. Roșca, director seminarial, de protopresbiterii: R. Furdul, D. Moldovan, Dr. V. Saftu, Lazar Triteanu, diaconii D. Câmpianu și Dr. Oct. Costea. A cântat în cursul sfîntei liturgii corul seminarial din loc, sub conducerea profesorului seminarial T. Popoviciu.

După terminarea sfîntei liturgii s'a oficiat chemarea Duhului Sfînt și s'a făcut stropirea cu apă sfîntă. Înalt preasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Meșianu* a fost condus apoi la reședința, iar deputații sinodali s'au intrunit în catedrală și au trimis o deputațiune, care să invite pe Exelența Sa la deschiderea sesiunii sinodale. Din deputațiune au făcut parte următorii domni: Dr. V. Saftu, Dr. I. Popescu Dr. V. Preda și Iosif Popescu.

Urmînd invitației, Înalt preasfințitul Sa, Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Meșianu* vine din nou în catedrală și ocupînd loc la masa presidială, așezată în fața sfîntului altar, deschide sesiunea anului acestuia a sinodului arhiepiscopesc prin discursul publicat în fruntea acestui raport.

Vorbirea a fost ascultată cu mare atențiune de deputații sinodali și de ceilalți publici, care a asistat la deschiderea sinodului, iar după încheiere a fost acoperită cu însuflețite aclamări de »Să trîiască«.

Exelența Sa, Înalt preasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Meșianu* numește notari interimari ai sinodului pe d-nii: Mateiu Voileanu și Lazar Triteanu, din cler, iar dintre mireni: Dr. George Proca, Dr. P. Roșca, Dr. O. Ghibu și E. Todoranu.

Pentru a se putea face constituirea, ședința se suspendă pe cinci minute, iar după redeschiderea la propunerea deputatului Dr. *George Proca* se alege biroul și diferitele comisii precum urmează:

În Birou. Lazar Triteanu, Mateiu Voileanu din cler. Dr. Onisfor Ghibu, Dr. George Proca, Dr. Pavel Roșca, Eugen Todoran mireni.

Comisiunea verificatoare: Vasile Duma, Romul Furduliu, Iovian Murașan din cler; Dr. Gavril Buzaru, Dr. Valer Moldovan, Dr. Enea Papiu, Dr. Ioan Pop, Dr. Ioan Șenchea, Victor Tordășliu mireni.

Comisiunea organizatoare: Dr. Ilarion Pușcariu, Nicolae Ivan, Dr. Eusebiu Roșca din cler; Vasile Almășan, Parteniu Cosma, Dr. Nicolae Comșa, Nicolae Garoiu, Ioan de Preda Dr. Aurel Vlad mireni.

Comisia bisericească: Sergiu Meșianu, Dr. Vasile Saftu, Gal, Șagiu din cler; Dr. Nicolae Bălan, Dr. Augustin Bodea, Dr. George Măcelariu, Dr. Eugen Meșianu, Dr. Iosif Popescu, Iosif Pușcariu mireni.

Comisia școlară. Dr. Ioan Lușcă, Zvezdeiu Murașan, Dr. Ioan Stroia din cler; Nicolae Bogdan, Dr. Zosim Chirtop, Victor Păcală, Octavian Guga, Virgil Onițiu, Dr. Nicolae Vecerdeș mireni.

Comisia financiară: Nicola Borzea, Vasile Damian, Dumitru Moldovan, d. n.

cler: Ioachim Fulea, Dr. Iancu Meșianu, Dr. Vasile Preda, Dr. Ioan Popescu, Dr. Octavian Vas, Arseniu Vlaicu, mireni.

Comisia petiționară: Constantin Demian, Vasile Domșa, Ioan Hamsea din cler; Dr. Ștefan Chiriloviciu, Dr. Petru Groza, Nicolae Macrea, Dr. Ioan Marghita, Dr. Nerva Oncu, Dr. Ioan Papp, mireni.

Terminată fiind constituirea sinodului, se prezintă actele, menite să fie cenzurate din partea acestui înalt for bisericesc, și se impart diferitelor comisii.

Înalt preasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Meșianu* încheie apoi ședința la orele 12 din zi, anunțînd ședința proximă pe Marți la orele 10 a. m., care se va ține în sala cea mare a casei comitateneze.

Ca totdeauna, așa și de astă dată după ședința domnilor deputați sinodali s'au prezentat în corpore la Exelența Sa, Înalt preasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Meșianu*, pentru a-i exprima prin graiul protopresbiterului Cămpenilor R. Furduliu, sentimentele de venerațiune și recunoștință ale membrilor sinodului arhiepiscopesc.

După aceea deputații externi au făcut apoi vizite l. P. C. S. arhimandrit și vicar arhiepiscopesc Dr. *Ilarion Pușcariu* și P. C. S. Protosinodalului, director sem. Dr. E. K. Roșca.

Correspondent.

Reformele ministrului de Interne.

În ședința de Vineri a camerei ungare a luat cuvîntul la dezbaterile bugetului ministrului de Interne și ministrul Sándor, care a vorbit pe larg despre cunoscutele reforme puse în vedere pe terenul administrației interne și îndeosebi despre *statificarea administrației.*

Ministrul Sándor a spus între altele că va *statifica serviciul salubrității publice*, pentru ca în modul acesta să fie constrînși medicii tineri ca să-și înceapă activitatea la țară, unde se resimte o mare lipsă de medici. Va prezenta o lege, care să desvolte băle statului și cele particulare. O deosebită atențiune va da chestiunii emigrărilor prin luarea de măsuri corespunzătoare. Cel mai apropiat proiect, pe care-l va prezenta camerei, va fi cel privitor la *statificarea administrației și a poliției din țară.* E o necesitate zice ministrul — ca *funcționarii administrației să cunoască limba naționalităților respective,* fiind de convingere că cea mai bună politică de naționalități este o administrație bună și înțeleasă.

În ce privește *reforma comitatelor* ministrul a făcut următoarele destăinuiri: Fișpanul și funcționarii așezăți pe acum vor fi numiți de ministru și astfel vor deveni *funcționari de stat* cu toate atribuțiunile acestora. Paralel cu această *statificare* ministrul dorește să lărgescă autonomia comitatelor. De-acum înainte statul va administra, iar comitetul va supraveghea prin adunarea comitatelor, a cărei membri vor fi aleși după dispozițiile unei legi electorale. *Virilizmul va fi menținut.* Președintele adunării comitatului va fi fișpanul iar în locul vicesinodalului comitatului va fi reprezentat printr'un membru ales din sânul adunării. Numărul actual al membrilor congregaționali unii va schimba. Funcționarilor comitatului le va da prilejul, ca să ajungă în ministeriu, unde vor fi aplicați numai astfel de funcționari, cari și-au început cariera în serviciul extern etc. etc.

Corpurile legiuitoare române

se vor redeschide, azi, Luni, continuându-se discuția propunerii de revizuire. Cel dintâi orator al opoziției, cari vor lua cuvîntul, vor fi — după cum sunt informate ziarele din țară — dnii P. P. Carp și M. Cantacuzino la Camera, iar la Senat dnii M. Marghiloman și N. Filipescu.

Semne de împăcare?

Din Bistrița ni se scrie: Murind vice comitele comitatului Bistrița-Năsăud, Lani Godofred, se aștepta cu toată dreptatea ca locul vacant să-l ocupe zelosul protonotar român Dr. Leon Scridon. Ne-am înșelat însă rău în așteptările noastre, căci cu toate cererile și ostenele, trudele noastre sunt zădărnice; postul îl va ocupa un maghiar iar locul său îl va primi un sas. Vor fi încă vre-o patru avansări pentru sași, iar noi Români vom rămănea cu răbdările și roadele împăcării mult trîmbițate.

Pentru limbă și lege.

Procesul monștru al Românilor Sătmareni.

— Dela trimisul nostru. —

Sătmar, 23 Aprilie.

— Continuarea interogatoriilor. —

După preotul Murașanu urmează interogatoriile celorlalți acuzați.

Ioan Ceghi sen. e întrebat, dacă știe cu ce este acuzat? — Știu, răspunde el — dar nu mă simt vinovat.

Prez. E adevărat, că preotul a agitat poporul?

Ceghi. Nu-i adevărat; nu știu nimic despre aceasta. Eu lucrăm în grădina și auzind strigăte, am plecat la biserică. Am mers la Iaczkovich, și i'am spus, că notă nu ne trebuie doi preoți, când abia putem susține pe unul.

Prez. Nu l'ai tras de reverență și n'ai văzut nici pe altul să-l înhațe?

Ceghi. Nu, n'am văzut!

Iacob Moldovan. Dta — întreabă prezidentul — ai umbelat prin sat, din casă în casă cu o hârtie. Ce era scris în această hârtie?

Moldovan. Eu am compus un text contra episcopului de Hajdudorog și l'am scris cu oamenii. Voiam să-l trimt la Papa.

Atunci când a venit vicarul la noi, m'au spus niște copii că în biserică e mare zarvă. Am plecat și eu și când am intrat în biserică, am auzit pe Gregoriu Barota întreband pe primpretoarele Madarassy: ce caută în biserică? Aceasta e o atacare bisericească — I-a zis Barota — aici n'ai nici o treabă. Eu m'am apropiat apoi de vicar și i'am spus, că poate să stea în sat, între noi, fără să l'îse întâmplie vre-un rău, dar că să ne lase școala în pace.

Prez. Ai cunoscut pe vicarul?

Moldovan. Nu, dar am aflat mai târziu, cine este.

Prez. Ai pus mîna pe vicar?

Moldovan. Nu, dar am auzit cum striga poporul: Nu ne trebuie alt popă!

Prez. L'ai lovit cineva pe vicarul? N'ai văzut?

Moldovan. N'am văzut!

Prez. E adevărat, că preotul Murașan a îndemnat poporul la răzvrătire?

Moldovan. Nu-i adevărat.

Prez. Ai fost după amezii la școală?

Moldovan. Am fost, ca privitor. Oamenii nu l'au lăsat să facă inspecție, căci în acest caz subscria un protocol, în urma căruia noi nu mai aveam drept de protest.

Andrei Botiș spune, că poate să fie vinovat, întru atîta că a lîntos o furcă de fer către jandarmii călări, când aceștia voiau să-l calce cu caii. În teul acesta s'a făcut interogatoriu tuturor acuzaților, din fasiunile cărora rezultă ca, nici unul n'are cu noștință, că preotul Mureșanu s'a instigat; cel mai mulți s'au plîns contra jandarmilor, cari năvălind cu caii în mulțime, au făcut ca poporul să se apere cu niște lațuri, ce se aflau din întâmplare în curtea școlii. Accentuiază însă cu toții, că ei nu sunt părtași ai crimei, ce li se atribuie pe baza unor fasiuni false. N'a fost bătut vicarul și n'au fost atacați nici jandarmii.

Caracteristic pentru modul cum s-a ticluit acuza este faptul că doi dintre cei acuzați erau plecați din Moftin în ziua turburărilor și nu s'au reintors decât abia pe la sfîrșitul conflictului de la școală, unde apoi au mers și ei.

Un alt caz condamnabil s-a întâmplat cu *George Dănilă* inv. în *Sanislău*. Dănsul venise cu o zi înainte în Moftin, la unchiul său. Cineva l-a denunțat, că a venit ca instigator în sat.

La întrebarea prezidentului, acuzatul *Dănilă* desminte acest denut. În acel moment se ridică de pe banca acuzaților Iacob Moldovan și spune:

— Eu am făcut această mărturisire, dar e falsă, e o minciună! Am fost silit însă să o fac, căci voiam să scap din prevenție, avînd acasă femeia greu bolnavă. Jandarmii mi-au spus de mai multe ori, că să descoper cel puțin pe unul, care a pus la cale această mișcare. Așa am spus pe d-l Dănilă, care venise tocmai atunci între noi.

În general la interogator toți acuzații au avut o atitudine corectă, energică și bună românească.

Sătmar, 24/IV c.

Ședința de azi a tribunalului a fost mai interesantă și mai cercetată ca cea de ieri. În opinia publică s'a deșteptat interesul și un mare număr de publici inteligenti a fost prezent la dezbateri. Am observat mai mulți preoți români, apoi pe galeria dame române. Țărani au fost reprezentați de un număr oarecare de țărani români din Moftin.

În ședința de azi s'a început interogatoriul marturilor. Și aci imi țin

de datorința a marca zel, desterita-tea și atențiunea deosebită a bravilor noștri avocați apărători, cari au urmărit cu cel mai viu interes depunerile acuzaților și marturilor și au redus la valoarea lor adevărată mărturisirile esagerate și divergente la unul și acelaș martor. Îndeosebi s'a observat aceasta la martorul principal, pe care l-au adus de câteva ori în corn de capră. Și-au făcut datoria!

Martorii.

Cel dintălu a fost ascultat martorul principal, primpretoarele *Madarassy*, care a jucat și el un rol trist în Moftin. El enarează, cum a însoțit pe Iaczkovich, cum s'au dus la biserică și vicarul a intrat în altar. De odată au răsunat clopotele, s'a adunat mulțime de popor și el a văzut cum îl împing spre ușă pe vicarul și a văzut cum l-au dat trei punni în spate. Atunci a văzut *Madarassy* gestul de îmbărbătare al preotului care a fost un semn de binecuvîntare.

D-l Dr. Pordea constată, că *Madarassy* e reformat și-l întreabă cum poate cunoaște gestul de binecuvîntare în biserică orientată?

Madarassy. Nu știu, dar am gândit că... și tace.

Tot d-l Dr. Pordea îl întreabă, că de unde a știut că se fac mișcări în Moftin? Oficiu sau din vorbe?

Primpretoarele ezitează cu răspunsul, dar strămoșat cu ușa zice:

— De la primărie verbal, poate chiar și în scris.

Dta cum ai fost însărcinat de către comitele suprem să mergi la Moftin? — îl întreabă din nou Dr. Pordea. Cu ordin sau cu aviz? *Madarassy* citează nu mărl actului, dar nu-l spune cuprinsul.

Pentru ce nu-ți spui cuprinsul actului?

Primpretoarele tace, iar în urmă îndrugă cuvintele:

— E act oficios, e secret!

— Nu-i adevărat — reflectează dl Dr. Pordea. Un act cu număr oficios nu poate fi secret!

Asemenea îi combat fastuniile și reduce la nul pe unele din ele d-nii avocați *Dr. Ciordăș, Dr. Poru, Dr. Lazar.* Aceștia din urmă constată, că primpretoarele a făcut cercetare în Moftin din proprie putere și a ascultat pe Români ungurește, fără tălmaclu. Aceasta constituie o încercătare.

Madarassy devine puțin perplex și păstrează tăcere.

S'a vorbit și despre demonstrația de la școală. Primpretoarele n'a spus nimic nou. A repetă că l-au oprit să intre în școală, că l-au împroșcat cu tînă, că poporul a amenințat și înjurat pe jandarmi etc.

Prez. Ce injurături ai auzit?

Madarassy. Nu știu. Au vorbit românește și eu nu știu o boabă în această limbă.

Sireacul!

Au mai fost ascultați înainte de amiază încă trei jandarmi, dar fasiunile lor sunt de puțină valoare pentru merul procesului.

Evenimentul zilei este, că a sosit aici primprocurorul din Debrătin, *Igyártó Sándor* și la parte la dezbateri.

Vineri după prânz s'a continuat interogatoriul marturilor. A fost ascultat învătătorul *Nichita Cirs* care depune că ivărul de la ușa școlii l'au dus Ioan Ceghi și Iacob Moldovan, împedcând prin aceasta vizitarea școlii, iar copii de școală au fost trimși acasă de către Vasile Pîntea. Ceașta a fost adusă la școală de Vasile Șuta și Vasile Toth. Se face confrontarea lui *Cirs* cu cei învinovați și aceștia li declară în față, că nu a spus adevărul. Vrea să-și răzbune asupra lor, deoarece la o ațegere de învătător nu și-au dat votul pentru un cumnat al său.

Cirs mai spune că a auzit pe Grigoriu Cadar exprimându-se în fața unor oameni, că Ungurii sunt stupizi fiindcă nu știu decăt o limbă și Românii plătesc mai multă contribuție și dau mai mulți soldați, decăt Ungurii.

Atunci cer cuvântul acuzații pâr. *Murașan, Ceghi* și *Torsan* și li spun în față că el stăruia înainte de venirea lui Iaczkovich, ca acesta să nu fie admis în școală.

Apărătorul d-l *adv. Dr. Andreiu Dobosi* arată, că atunci când a sosit la Moftin știrea despre atentatul d-ni Dobrișin, el, *Cirs* a spus oamenilor cu mare plăcere, că Iaczkovich a fost omorât. Cere să fie ascultat în această chestie, ca martor redactorului *Dónes Sándor.* Tribunalul însă respinge cererea.

Martorul *Ioan Bontea* la întrebarea prezidentului răspunde că n'a văzut

ca cineva să fi lovit pe vicarul. Se plînge apoi, că jandarmii l-au maltrat și ziceu, că Românii sunt «mocani bastarzi».

Au mai fost ascultați *Egi István* fost jandarm, *Barna László* jandarm, *Durucz, sergent, Dávid Péter* etc. Depunerile acestora sunt identice cu ale lui *Egi* și soții și de puțină valoare.

Între martorii a fost citat și un băiat de 12 ani. L'a acvitat ca martor procuratura. Băiatul se cheamă *Ioan Balla* și e foarte inteligent. La întrebările prezidentului nu răspunde decăt românește.

Prez. De câți ani ești?

Băiatul. De 12 ani. M'am născut în 30 Oct. 1902.

Prez. Cine v'a spus, că vin domni să viziteze școala?

Băiatul. Dl. părinte. A zis, să venim la școală în haine curate, că sosește inspectorul. Iar învățătorul *Nichita Cirs* ne-a trimis acasă.

Prez. Știai tu, că cine-i inspectorul?

Băiatul. Da, acela care ne pune întrebări în școală.

Prez. Știai, că sunteți încorporați la *Hajdudorog*?

Băiatul. Nu!

Prez. N'ai văzut ce făceau jandarmii?

Băiatul. Băteau oamenii cu teaca săbiilor... În acest moment băiatul cutropit de scenele văzute a isbucnit în plîns și prezidentul, cu învoiala procurorului și a apărătorilor, l-a dimis.

Terminarea ascultării marturilor.

Sămbătă înainte de prânz s'a terminat procedura uniformă de interogare a marturilor. Au fost ascultați 13 inși, dar afară de unul-doi, n'au spus nimic nou. Între martorii a fost iarăși un băiat de 8 ani, *Ioan Donca*, care însă n'a știut să spună ceva deosebit. Mai remarcăm pe *Penyigei*, conducător de cârți funduare, care a spus lucruri agravante pentru unii din acuzați. El era în sat când au sosit jandarmii.

La primărie a auzit cum acuzatul *Grigorie Cadar* spunea oamenilor, că »Ungurii vreau să ne ia limba, dar noi suntem mai mulți.«

După unele formalități urmează la cuvînt procurorul.

Rechizitoriul.

Procurorul declară la început, că retrage acuza față de patru din cei acuzați, anume: Romul Pantea, Vas. Tot, Inv. G. Dănilă și Torsan.

Își rotește apoi rechizitoriul, în sensul actului de acuză. E un discurs sec, fără putere de convingere, lei ceea aduce și argumente, cele mai multe însă sunt esagerate și ușurele.

El accentuează, că procesul nu e proces naționalist. Acuzații nici nu sunt români, ei acasă vorbesc ungurește. Sunt români luți în imprumut. (Kölcsön románok.) La tribunal au vorbit românește, îndemnați de o putere mai înaltă (înțelege comitetul de 50, ales la A. Iulia), care folosește toate momentele de-a lupta contra *Haidudorogului.* Face apoi istoricul noii episcopii și spune că mișcarea s'a pornit din aversunea ce o au preoții români față de această episcopie. Înșiră apoi cazurile spuse în actul de acuză și cetește — acum a doua oară — motivarea din actul de acuză.

Adaugă apoi că s'au comis violențe spunînd cam următoarele: Violență se face atunci, când cineva e împedecat în acțiunea sa liberă. Aici s'a făcut mai mult. Vicarul a fost bătut cu pumnii. Apoi au fost cu toții de aceeași intenție, de-a împedeca inspecția. Față de preotul *Murașan* zice, că acesta neagă că ar fi fost instigator. Dovezi directe nu sunt contra lui, dar dovezii constituie cuprinsul combiat al fasiunilor! la în ordine pe acuzați și arată că fiecare a mărturisit la instrucție (!) câte o faptă și toți recunosc că au fost de față la demonstrație. Cere depsiirea acuzațiilor. Ca motiv atenuant remarcă alt persoane, că acuzații au fost uțelele altor persoane, cari acum se simt în siguranță, iar momentul agravant este împrejurarea, că s'au opus autorităților și le-au împedecat în acțiunea lor.

Apărătorii.

Sămbătă după amezii s'au început pledoariile. Au vorbit dnii *Dr. Pordea și Dr. Boila*, combătînd cu argumente puternice cele susținute de procuror.

Sentița se va pronunța Luni d. a.

Rap.

Războiul mexico-american

este în plină desfășurare. Paralel cu debarcarea trupelor americane pe coastele Mexicului se concentrează armata americană, care a trecut dela *Laredo* în Statele Unite devastând și incendiind orașele și satele.

Un grav moment în războiul început constituie faptul, că presa japoneză...

Inarmările voluntarilor din Ulster. După o telegramă din Londra, unlonștii din Belfast au debarcat...

Din discursul dep. Dr Vaida

rostită la dezbaterile bugetului în ședința din 24 Aprilie a. c. *)

Emigrările.

„Este absolută imposibilitatea o bună politică externă fără o bună politică internă...”

Dar experiența de toate zilele dovedește cum, cu toate acestea, se face selecțiunea...

Igiena publică.

Sunt și mai îngrozitoare — pentru Român, nu pentru Unguri, — datele referitoare la igiena publică...

Datele acestea sunt într'adevăr triste, și dacă vom lua în considerare...

Aud spunându-se că Românii nu recur la medici. E lucru prea firesc...

Pe pagina 233 a anuarului statistic, se spune fără înclinare îngrozitorului fapt...

Vorbirea d-lui Leonte Moldovan

rostită în ședința din 19 Martie v. a senatului român, la revizuirea Constituției.

(Urmas.)

Nu știu dacă d-voastră ați simțit, căci este puțin timp de atunci, de când partidul liberal...

D-lor senatori, am avut o adevărată nemulțumire sufletească...

Aș fi înțeles să zică: Admitem în principiu exproprierea, dar trebuie să discutăm asupra modalității...

Am zis: este posibilă doctrina conservatoare și este admisibilă, ca reprezentanții autorizați al acestei doctrine...

Am scos un tablou de proprietățile absenteștilor, din care nominal voi cita numai două cazuri...

Veștedi d-lor o singură moșie (Aplauze).

Am cîntat situațiunea prințului Mihail D. Sturza și am găsit că are în județul Botoșani, moșia Flămânzi...

Sandu-Aldea, înaintat inspector clasă I. în Ministerul de domenii.

Adresăm d-lui Ionescu-Sîșești felicitări la această binemerită numire.

Vlădicii în Blaj. Cetim în „Unirea”: Vineri la 6 oare d. a. a sosit în Blaj Il. Sa Dr. Valeriu T. Frențiu...

Baronul Fejervary a murit. Sâmbătă seara a încetat din viață, în Viena, căpitanul gărzii regale...

Emigrările din comit. Bistrița-Năsăud. Conform statisticei comitateneze, în acest comitat au fost liberate din 1/X 1913—1/IV 1914 o mie nouă sute șizeci și șapte...

Ioan Butcan. Corpul profesoral dela institutul pedagogic gr. cat. reg. din Oradea-mare...

— Joi a încetat din viață Ioan Velovan preot la Rusca-montană.

— Sâmbătă în 25 April a încetat din viață preotul gr. cat. rom. din Subpădure, Ioan Anca...

Descoperirea științifică a unei savante române D-na Victor Henri, născută general Cernovodan...

Descoperirea d-nei Victor Henri aduce o mare lovitură teoriei Darwiniene prin care era stabilit că natura nu face sălturi...

Un atentat cu dinamită a avut loc alaltăieri, în România, pe linia ferată Tulci—Iasi...

Aeronauticii austriaci — spion. Se anunță din Turin, că la Palanza au fost deținuți sublocotenentul din armata austro-ungară...

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Precum suntem informați membrii clubului comitatens român din Țara Bârsei...

Elevii gimnaziului nostru au sosit — după cum ne telegrafiază d-l Dr. Blaga — Sâmbătă sînșoși la Neapoli.

Adunare generală. Convocăm de nou adunarea generală a comercanților români din Brașov...

Obiectele de pertractat sunt cele deja publicate și trimise în scris fiecărui membru.

Brașov, în 13/26 Aprilie 1914.

Ioan Sabadeanu președinte. Ioan Lenguru secretariu.

Excursionisții din România în Brașov. Astăzi la amiazi au sosit la Brașov 29 elevi ai școalei normale „Vasile Lupu...”

Concert militar în Cafeneaua „Coroană”. De aci înainte concertează în cafeneaua „Coroană” muzica militară în fiecare Joi, Sâmbătă și Duminică...

În Restaurantul „Coroană” concert militar în fiecare Joi și Duminică dela 8—10 ore seara.

ULTIME ȘTIRI.

Tâțmar 27 Aprilie (Telegraf). Azi la amiazi s'a încheiat dezbaterile procesului Românilor din Mofinul-mic.

Făgărăș 27 Aprilie. (Prin telefon). În ședința de azi a comitatului membrii români...

Ateni 27 Aprilie. Curtea regală greacă a încunștințat în mod oficial presa că în curând se va face logodna principelui moștenitor George cu principesa Elisabeta a României.

Washington 27 Aprilie. Ambasadorii statelor sudamericane au intervenit la președintele Wilson ca să aplaneze conflictul cu Mexico.

Poșta Redacțiunei.

D-lui L. M. în S. Ne miră mult, că d-ta îți să plăsam un articol justificativ, când ai putea ști...

Un vals românesc dedicat prințului George al Greciei. D-l sublocotenent în armata română Mircea Pipoș...

Valsul „Beaux Souvenir” (Amintiri frumoase) a apărut în editura autorului și se află de vânzare în Brașov...

Proprietar: Tip. A. Mureșanu: Brașov & Comp. Redactor responsabil: Ioan Irolean.

M. Neumann TAILLEUR. Fondat la 1845. EST MİNTE pentru domni, băieți și fete, gata și la comandă. A apărut CATALOGUL cel nou de prețuri și la cerere se trimite gratis. BRAȘOV. 3—10

Deschidere de Magazin.

Avem onoarea a aduce la cunoștința Onor. public, că am deschis

Depositul Fabricii noastre:

Strada Porții Nr. 6.

In Magazinul nostru vom vinde produsele noastre, fabricate după principiile cele mai solide, din un material și de o executare recunoscută de bunăi
Mai departe un asortiment bogat de gulere, manjete, cravate cu prețur. convenabile fixe.

Ne rugăm de sprijinul întreprinderii noastre, și semnăm cu toată stima:

Fabrica de împletituri și tricotaj,
J. Teutsch & Cie.

7-3

Banca Națională a României.

Situațiune sumară

1913		1914	
6 Aprilie	Activ:	29 Martie	5 Aprilie
205.507,358	148.858,758 (stoc.) aur . 155.818.710	212.638,828	212.460.710
1.506,862	56.648,600 (met.) trate c. aur 56.642.000	681,929	661,870
143,964,300	Argint și diverse monede	198.775,588	198.775,588
	Portofoliu Român și străin		
	15.524,600 Impr. pe ef. pub. 25,061.700		
29,491,555	35,856,700 Impr. pe ef. p. în ct. crt: 43,606,380	49.308,440	49,308,440
	18.889,745 din care nu s'aurid. lei: 22,442,487		
	13,966,955 21,163,813		
12,895,740	mprumutul Statului (fără dobândă)	11.924,059	11.924,059
11.999,891	Efectele capital social	11.999,674	11.999,674
17.270,977	Efectele fondului de rezervă	16.933,877	16.933,877
4.124,781	Efect. fond. de amort. imob. m. și mas.	4.070,281	4.070,281
6.415,188	Imobile	6.605,974	6.605,974
884,725	Mobilier și mașini de Imprimerie	1.045,093	1.045,093
957,773	Cheltuieli de Admini. trațiune	956,314	956,214
112.505,712	Efecte și alte valori în păstrare	149.443,987	149,443,987
109.674,514	Efecte în gaj și în păstrare provizorie	33.352,527	33,352,527
41,064,769	Conturi curente	12.174,277	11,316,407
7.490,499	Conturi de valori	20.039,201	21,024,801
4,800,347	Conturi diverse	26.188,690	6,504,470
710.554.521		856,937,739	832,795,978
	Passiv:		
12.000,000	Capital	12.000,000	12.000,000
34.321,430	Fond de rezervă	36,847,988	36,894,158
5.047,650	Fond. amort. imob. mob. și mașini	5.309,358	5,362,828
403,002,400	Billete de bancă în circulațiune	433.930,380	423.813,090
2,692,986	Dobânzi și beneficii diverse	2.910,791	3,148,447
10,590,968	Conturi curente și recep. la vederi	26.237,176	10,835,737
222,180,226	Efecte și alte valori de restituit	282.796,514	283,976,414
20,718,860	Conturi diverse	56.655,532	56,765,274
710,554,521		856,937,739	832,795,978

Taxa: Scout 6%, Dobânda 6%.

Cel mai bogat

Deposit de monumente din Ardeal

IOSEF RUBISCHEK, sculptor și pietrar.
SIBIU, Burgergasse Nr. 36,

recomandă marel deposit ce-l are de toate speciile de piatră în forme.

Toate lucrările de pietrar, precum și de sculptură la zidiri, pietri artistice, betonare în tot felul se execută frumos și cu prețuri solide.

Specialități: Coloane de îngrădit în diferite forme, Verigi de fântâni, Crep (troacă) de vite, precum și Pietri naturale de ascuțit prima.

Podole de Asbest și Terazzo neincopiate.

A V I S.

În fabrica de tricotaj.
Georg Foith & Cie fete mai mari află aplicare permanentă cu plată bună ca cusătoare sau în serviciul mașinelor. 3-10

Avis.

Intr'un oraș mare de pe valea Someșului (com. Sâlnoc-Dobâca) este de vânzare un Hotel cu o circulație mare. Se vinde de urgență.

Afacerea este rentabilă, fiind eschis orice rizic.

Cei ce vor informații să se adreseze la farmacistul **Aurel Foltinek**. Nagysomkut. (Szatmármegye).

Femei și fete

carl se pricep la cusut și la împletitul de ciorapi (la mașină) se primesc îndată și pe lângă un bun câștig în: Fabrica de tricotaj

I. Teutsch et. Comp.

Strada Lungă Nr. 20. 3-6

! Desfacere totală concesionată de autorități !

Din cauza desface-
rei magazinului

Dimitru Berbecar,

Numai timp scurt
urmează vânzarea totală
cu prețuri scăzute.

BRAȘOV, Strada Hirscher 7.

7 18-150.

Telefon 487

Oarele de vânzare dela 8-12 și 2-6.

SAMUEL LIPOT

Cel mai mare magazin în Ardeal de

haine gata pentru bărbați, băeți și fete.

Brașov, Târgul Inului 31-33 (Palatul Czell).

Mare ocasiune de a cumpăra.

Toată marfa din prăvălie se vinde cu prețurile de fabrică, cât va ținea depositul, fără obligament de a cumpăra.

Reuniunile au favorul de prețuri scăzute.

27-30

Ori și ce concurență eschisă.